

Auditdienst Rijk
Ministerie van Financiën

Interim-auditrapport 2022

Ministerie van Algemene Zaken (III)

Colofon

Titel	Interim-auditrapport 2022 Ministerie van Algemene Zaken (III)
Uitgebracht aan	De Minister van Algemene Zaken
Datum	19 december 2022
Kenmerk	2022-0000231941
Inlichtingen	Auditdienst Rijk Korte Voorhout 7 2511 CW Den Haag

Inhoud

Inleiding—4

- Algemeen—4
- Doel en doelgroepen—4
- Leeswijzer—4

1 Samenvatting—5

- 1.1 Belangrijkste ontwikkelingen 2022—5
- 1.2 Opvolging bevindingen auditrapport 2021—5
- 1.3 Nieuwe ontwikkelingen in het beheer en overige onderwerpen—5

2 Belangrijkste ontwikkelingen 2022—6

- 2.1 Inleiding—6
- 2.2 COVID-19 crisis heeft minder impact op AZ—6
- 2.3 Renovatie Binnenhof en verhuizing AZ—6
- 2.4 AZ-Next—6

3 Opvolging bevindingen auditrapport 2021—7

- 3.1 Inleiding—7
- 3.2 GITC en beheer ICT-middelen vragen om verdere verbetering—7
 - 3.2.1 Uitkomsten onderzoek General IT controls—7
 - 3.2.2 Materiële bedrijfsvoering beheer ICT-middelen—9
- 3.3 Overige bevindingen—10

4 Nieuwe bevindingen 2022—11

- 4.1 Inleiding—11
- 4.2 Aanvullende werkzaamheden nodig om financieel beheer op peil te houden—11
 - 4.2.1 Rechtmatigheidsfouten DPC—11
 - 4.2.2 Beheer Kunstcollectie—11

5 Ondertekening—12

Inleiding

Algemeen

Voor u ligt het interim-auditrapport 2022 over de uitkomsten van de wettelijke taak ten aanzien van begroting (III), waarin de begrotingsstaten van het Ministerie van Algemene Zaken (inclusief het agentschap Dienst Publiek en Communicatie, DPC), het Kabinet van de Koning (KvdK) en de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) zijn opgenomen. In dit interim-rapport doen wij tussentijds verslag over de belangrijkste uitkomsten van onze onderzoeken tot nu toe voor de organisaties die onderdeel zijn van begroting (III). Daarbij wordt aangetekend dat onze onderzoeken zich in wisselende stadia van uitvoering bevinden. Onze definitieve bevindingen, die in maart 2023 worden gerapporteerd in het auditrapport 2022, kunnen daarom afwijken van onze tussentijdse uitkomsten. In dit interim-rapport signaleren wij met name aandachtspunten en risico's die de aandacht behoeven, zodat in 2022 nog maatregelen ter verbetering kunnen worden getroffen. Onze bevindingen hebben met name betrekking op het financieel en materieelbeheer.

Doel en doelgroepen

Het rapport is opgesteld voor de minister en de secretaris-generaal van het Ministerie van Algemene Zaken (AZ) en wordt tevens verstrekt aan de leden van het Audit Committee, de directeur Financieel-Economische Zaken, de directeur van het Agentschap Dienst Publiek en Communicatie, de directeur van het Kabinet van de Koning, de voorzitter van de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten en de Algemene Rekenkamer.

De Auditdienst Rijk (ADR) is de interne auditdienst van het Rijk. Dit rapport is primair bestemd voor de minister en de secretaris-generaal van het Ministerie van Algemene Zaken. De minister van Financiën stuurt elk halfjaar een overzicht naar de Tweede Kamer met de titels van de door de ADR uitgebrachte rapporten en plaatst dit overzicht op de website.

Leeswijzer

Dit rapport is als volgt ingedeeld:

- een samenvatting van het rapport (hoofdstuk 1);
- de belangrijkste ontwikkelingen in 2022 (hoofdstuk 2);
- de opvolging van de bevindingen uit het auditrapport van 2021 (hoofdstuk 3);
- de nieuwe bevindingen van 2022 (hoofdstuk 4);
- ondertekening (hoofdstuk 5).

1 Samenvatting

In dit hoofdstuk geven wij een samenvatting van de belangrijkste ontwikkelingen van 2022 en de voortgang op de bevindingen uit het auditrapport 2021. Daarnaast behandelen wij een aantal nieuwe bevindingen uit 2022. Ook eventuele overige onderwerpen die van belang zijn voor een goede bedrijfsvoering zullen wij hier benoemen.

1.1 **Belangrijkste ontwikkelingen 2022**

COVID-19 heeft steeds minder invloed op het departement. Bij AZ is het hybride werken steeds meer 'het nieuwe normaal'. DPC ontvangt nog wel een beperkte extra taakbijdrage. Op het gebied van de renovatie en de daaruit voortvloeiende verhuizing zijn weinig ontwikkelingen, anders dan het verdere uitstel van de verwachte verhuizing. AZ-Next kent een onderrealisatie voor 2022 van circa € 1 miljoen.

1.2 **Opvolging bevindingen auditrapport 2021**

Het beheer van de General IT Controls (GITC) vraagt om aanvullende verbeterlagen. Voor de GITC geldt dat op de database, net als in voorgaande jaren, bij Gebruikersbeheer significant meer beheeraccounts met verregaande bevoegdheden zijn aangetroffen dan uit hoofde van functies noodzakelijk is. Verder bestaat door overbodige onpersoonlijke accounts het risico op doorbreking van functiescheiding. Daarnaast is sprake van bevindingen op het gebied van Wachtwoordbeheer, Beveiliging van Componenten en Back-up & Recovery.

Het beheer van ICT-middelen vraagt, ondanks de genomen verbeterlagen, extra inspanning om het proces van uitgifte en inname te verbeteren, met name op het gebied van registratie in de Configuration Management Database (CMDB).

1.3 **Nieuwe ontwikkelingen in het beheer en overige onderwerpen**

Nieuwe aandachtspunten in 2022 betreffen de twee waivers die bij het agentschap DPC aanwezig zijn en het opstellen of uitbreiden van procedurebeschrijvingen voor het beheer van de kunstcollectie. Daarnaast doet de ADR een aantal aanbevelingen met betrekking tot de onderwerpen verplichtingenadministratie en de rol van het management bij fraudebeheersing.

2 Belangrijkste ontwikkelingen 2022

Minder merkbaar van de COVID-19 crisis, verhuizing uitgesteld, AZ-Next verwacht onderrealisatie in 2022.

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk behandelen wij de belangrijkste ontwikkelingen die zich met betrekking tot AZ hebben voorgedaan in 2022.

2.2 COVID-19 crisis heeft minder impact op AZ

De invloed van de COVID-19 crisis is nog steeds zichtbaar in de samenleving. De getroffen coronamaatregelen hebben ook impact op de financiën en bedrijfsvoering van de Rijksoverheid. Zo omarmt de Rijksoverheid het hybride werken als blijvende situatie. Ook AZ heeft ingezet op hybride werken. De benodigde hard- en software om dit te faciliteren is aan de medewerkers beschikbaar gesteld. Doordat AZ geen verstrekker is van omvangrijke corona-compensatieregelingen richting de samenleving is binnen het departement van de COVID-19 crisis steeds minder merkbaar.

Voor DPC geldt dat er nog wel sprake is van iets hogere uitgaven vanwege de extra investeringen in de infrastructuur van www.rijksoverheid.nl in het kader van crisisvoorlichting. Dit heeft geleid tot een extra taakbijdrage van € 0,6 miljoen. Dit is aanzienlijk minder dan de € 2,4 miljoen van vorig jaar.

2.3 Renovatie Binnenhof en verhuizing AZ

Met betrekking tot de renovatie van het Binnenhof en de daaruit voortvloeiende tijdelijk huisvesting zijn weinig nieuwe ontwikkelingen te melden. Ten opzichte van de geschetste situatie in het Auditrapport van maart 2022 is het te verwachten verhuismoment doorgeschoven van medio 2023 naar eind 2023 / begin 2024. De ADR adviseert in anticipatie daarop tijdig te starten met het opstellen van een draaiboek met daarin onder andere aandacht voor zaken als IT, beveiliging en kunst.

2.4 AZ-Next

Een belangrijke ontwikkeling binnen AZ betreft het grote ICT-project AZ-Next. De afronding van dit project is ingepland in 2024. Vanwege lange levertijden verwacht AZ voor 2022 een onderrealisatie van circa € 1 miljoen. AZ heeft hiervoor het verzoek tot een kasschuif ingediend. Voor het gehele project wordt een overschrijding van 5% tot 10% verwacht, onder andere door inflatie en stijgende kosten voor ICT-inhuur. Wij zullen de status en voortgang blijven monitoren en hierover richting het einde van dit jaar nog het gesprek met AZ aangaan.

3 Opvolging bevindingen auditrapport 2021

GITC en beheer ICT-middelen vragen om verdere verbetering.

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk behandelen wij de follow-up van de bevindingen die wij medio maart 2022 hebben gerapporteerd in ons auditrapport 2021. Als onderdeel van de wettelijke taak onderzoeken wij of de door ons geselecteerde processen van financieel en materieelbeheer voldoen aan de normen uit de comptabele wet- en regelgeving. Op het hoogste niveau geldt dat het financieel en materieelbeheer moet voldoen aan de eisen van rechtmatigheid, ordelijkheid, controleerbaarheid en dat het beheer overigens zo doelmatig mogelijk wordt ingericht. Deze eisen zijn verder uitgewerkt en samengevat in de Baseline Financieel en Materieelbeheer van het Ministerie van Financiën. Bij de evaluatie van onze bevindingen ten behoeve van de formele wegingen in het jaarlijkse Auditrapport hanteren wij drie categorieën: licht, gemiddeld en ernstig. Dit onderscheid geeft de impact van de bevinding weer op basis van gewicht en frequentie. In het interim-rapport hanteren wij deze weging niet.

In onderstaande tabel is het overzicht zoals in maart 2022 was opgenomen in het Auditrapport 2021.

Tabel 1: overzicht bevindingen per ultimo 2021

Bevinding	Verantwoordelijk organisatieonderdeel	2019	2020	2021
General IT controls: groot aantal accounts met vergaande beheer bevoegdheden	AZ	•	•	■
Materiele bedrijfsvoering beheer ICT-middelen	AZ	■	■	•

• licht ■ gemiddeld ▲ ernstig ✓ opgelost

In de navolgende paragrafen zullen wij voor de twee formele bevindingen uit 2021 ingaan op de huidige stand van zaken. Voor de overige bevindingen vanuit het Auditrapport 2021 zullen wij een samenvatting geven van de voortgang.

In 2022 vindt geen rijksbreed IB-onderzoek plaats. De ADR onderzoekt alleen of opvolging is gegeven aan de aanbevelingen die vorig jaar zijn gedaan. Op dit moment is de status van de opvolging voor de ADR nog niet inzichtelijk. Nadat AZ de informatie hierover heeft aangeleverd, zal de ADR dit onderzoeken.

3.2 GITC en beheer ICT-middelen vragen om verdere verbetering

3.2.1 Uitkomsten onderzoek General IT controls

De ADR heeft een GITC-audit uitgevoerd op de CODA-applicatie, de SQL-database en het besturingssysteem Windows. Net als in voorgaande jaren heeft de ADR bij AZ onderzoek verricht naar de GITC's met betrekking tot de normen van Wijzigingsbeheer, Gebruikersbeheer, Wachtwoordbeheer, Beveiliging van Componenten en Back-up & Recovery.

Gebruikersbeheer

In voorgaande jaren waren er te veel beheeraccounts met verregaande bevoegdheden op de SQL-database en het Windows besturingssysteem. AZ geeft aan dat het Windows besturingssysteem geschoond is en daardoor het aantal beheeraccounts is afgenomen. De ADR heeft dit nog niet zelf vastgesteld. Voor beide lagen (Windows en SQL) geldt dat de rechten onvoldoende onderbouwd worden en dat er gebruik gemaakt wordt van onpersoonlijke accounts. Bovendien worden er geen periodieke controles op de handelingen van de gebruikers- en beheerdersaccounts van Windows en SQL uitgevoerd. Hierdoor is het risico van foutieve handelingen of misbruik van deze bevoegdheden hoog met bijkomend risico dat dit niet ontdekt wordt.

Voor de CODA-applicatie geldt dat er overbodige onpersoonlijke accounts zijn, er beheerders zijn met twee accounts (persoonlijke en onpersoonlijke) en er accounts met zeer veel rechten zijn. Daarnaast is er geen autorisatie- en/of functiescheidingsmatrix. Hierdoor bestaat het risico dat functiescheiding en het 4-ogenprincipe doorbroken worden. AZ monitort of accounts terecht nog actief zijn, maar niet op het gebruik ervan, waarmee mogelijke doorbreking van de functiescheiding niet ontdekt wordt, en waarmee mensen die bijvoorbeeld uit dienst zijn tijdelijk nog misbruik kunnen maken van het account. Sowieso laat monitoring achteraf het risico op misbruik bestaan gedurende de periode tussen doorbreking en ontdekking ervan. In een reactie geeft AZ aan vanwege de beperkte grootte van de organisatie dit risico te accepteren.

Wachtwoordbeheer

Voor Wachtwoordbeheer van Windows geldt dat er niet voldaan wordt aan de eis om minimaal jaarlijks het wachtwoord te wijzigen en voor sommige accounts verlopen de wachtwoorden zelfs nooit. Ook wordt, voor zowel Windows als CODA, niet aan alle complexiteitseisen voldaan. Hierdoor is het risico dat wachtwoorden gekraakt worden groot. Een gekraakt account kan dan ook voor lange tijd (meer dan een jaar) misbruikt worden. Daarnaast is de bevinding dat het initiële wachtwoord in de CODA-applicatie niet aangepast hoeft te worden niet opgelost, waardoor het account van nieuwe gebruikers eenvoudig misbruikt kan worden.

De ADR toetst (voor elk departement) aan haar GITC-normenkader, welke met AZ gedeeld is. Uit deze toets zijn bovenstaande bevindingen afkomstig. In een reactie laat AZ weten voor wat betreft wachtwoordbeheer te voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). De BIO schrijft op het gebied van complexiteit echter geen concrete normen voor. Binnen AZ is sprake van een aantal mitigerende maatregelen, zoals two-factor authenticatie en een maximum aantal foutieve inlogpogingen. In zijn totaliteit bezien onderkent de ADR dat het risico op ongeautoriseerde toegang beperkt is. AZ geeft aan dit risico te accepteren.

Wij hebben niet kunnen vaststellen dat standaardwachtwoorden en backdoor accounts zijn gewijzigd en/of verwijderd. Middels standaardwachtwoorden en backdoor accounts kan een kwaadwillende zich toegang verschaffen tot de AZ-omgeving. In een reactie heeft AZ laten weten dat deze bevinding nog wel voor de SQL-database geldt, maar niet meer voor Windows. Dit laatste zal nog door de ADR onderzocht worden; hierover rapporteren wij in het auditrapport.

Beveiliging van Componenten

Beveiliging van Componenten met betrekking tot Windows heeft verschillende aandachtspunten. In algemene zin is er weinig opzetdocumentatie. Daarnaast ontbreekt toepassing van hardening (deactiveren van overbodige functies) waardoor het aanvalsoppervlak wordt vergroot. Door het departement wordt aangegeven dat deze bevinding na de upgrade van versie 13 naar versie 14 verholpen is en dat men voldoet aan de richtlijnen vanuit CIS en STIG. Dit dient nog vastgesteld te worden door de ADR. Er is op dit moment geen overkoepelende monitoring vanuit een Security Operations Center (SOC). AZ voert wel monitoring uit, maar omdat dit gefragmenteerd gebeurt is onduidelijk of hierdoor alle risico's afgedekt worden.

Back-up & Recovery

In 2022 heeft tot op heden geen restoretest plaatsgevonden bij AZ. Door hiermee te oefenen wordt het risico op fouten of problemen indien er daadwerkelijk een back-up teruggezet moet worden, verkleind. Hetzelfde geldt voor het testen van de uitwijk.

3.2.2 *Materiële bedrijfsvoering beheer ICT-middelen*

Het beheer van ICT-middelen en software in TOPdesk is om de volgende redenen belangrijk:

- Het zijn waardevolle middelen die makkelijk zijn te vervreemden.
- Het risico op een datalek bij het onbeheerd achterlaten van deze middelen, waardoor onbevoegden toegang kunnen krijgen tot gevoelige informatie, hetgeen weer kan leiden tot imagoschade.
- Voor een betrouwbare werking van Integrated Service Management processen als configuratiebeheer en probleem- en wijzigingsbeheer.
- Voor de transitie naar AZ-Next.

AZ heeft in het najaar van 2020 een hernieuwde inventarisatie (nulmeting) van deze ICT-middelen uitgevoerd. Hieruit bleek dat er nog steeds verschillen bestaan tussen aanwezige en geregistreerde ICT-middelen. In 2021 is gestart met de verbeteringen in het proces van registratie en afgifte. Deze zullen hieronder nader toegelicht worden.

AZ heeft de betrokken medewerkers opgeleid om alle veranderingen tijdig, juist en volledig in TOPdesk door te voeren. Daarnaast zijn er procedures geschreven voor wijzigingsbeheer en het uitvoeren van audits op de configuratie.

AZ heeft in 2022 verdere stappen gezet in het op orde brengen van het proces van ICT-middelen beheer. Vermiste en onderzochte items vanuit voorgaande jaren kunnen nu de definitieve status *afgeschreven* krijgen, waarmee ze uit de CMDB worden verwijderd. Hiermee ontstaat een beter inzicht in de actuele situatie van het lopende jaar.

Bij vermiste items geeft afdeling CISO aan of een status aangepast kan worden van *vermist* naar *afgeschreven*. Tevens onderzoekt de CISO of zich mogelijke datalekken hebben voorgedaan. Voor de vermiste items voortkomend uit de audit van 2021 is onduidelijk of van een datalek sprake was, noch of er sprake is van een melding bij de functionaris gegevensbescherming. Vanuit de door AZ opgestelde conceptrapportage van september 2022 blijkt dat dit jaar wederom sprake is van tenminste 30 nieuwe vermiste items. Dit heeft onder andere te maken met het niet juist en tijdig vastleggen. Wij bevelen AZ aan om het inname- en uitgiftebeleid aan te scherpen, omdat dit de belangrijkste stappen zijn om te komen tot een betrouwbare CMDB.

Met betrekking tot de e-mailuitvragen ter bevestiging van de in bezit zijnde middelen bij medewerkers is het percentage non-respons op de eerste e-mail gedaald van 24% in 2021 naar 16% in 2022. Echter reageert in totaal 7% ook niet na aanschrijving door de eigen leidinggevende. Deze percentages baren zorgen, met name voor een departement als AZ waarbij integriteit hoog in het vaandel staat.

De opgestelde procedurebeschrijving ICT-middelen is in opzet goed. Deze procedurebeschrijving heeft op basis van de reeds genoemde conceptrapportage CMDB echter verbetering op het gebied van verhuizing, uitdiensttreding, afvoer en uitbreiding van de rol van kluisbewaarder.

Het succes van een procedure is, naast de beschrijving in opzet, ook afhankelijk van de naleving (bestaan en werking). De praktijk wijst uit dat een te klantvriendelijke houding bij de uitgifte leidt tot onvoldoende naleving van de procedures.

Middelen worden 'snel' verstrekt, maar zonder direct de CMDB bij te werken waardoor achterstanden en omissies ontstaan. Het positieve gevolg van de interne opleiding wordt hiermee tenietgedaan. Daarnaast blijkt uit de conceptrapportage alsmede uit besprekingen dat veel AZ-medewerkers zich onvoldoende bewust zijn van de noodzaak om bij mutaties, zoals bijvoorbeeld verhuizingen, de afdeling ICT-middelenbeheer te betrekken dan wel op de hoogte te stellen. De ADR vraagt aandacht voor verdere bewustwording onder alle medewerkers, en dringt aan op een werkwijze waarbij eerst de CMDB wordt bijgewerkt alvorens de daadwerkelijke uitgifte plaatsvindt.

3.3 Overige bevindingen

Verder investeren in verplichtingenbeheer is nodig

In de rapporten van 2021 hebben wij aangegeven dat niet langer alle contracten voldoen aan de voorwaarden van artikel 21 van de Regeling financieel beheer van het Rijk. De uit deze contracten voortkomende verplichtingen worden afzonderlijk bepaald en niet langer afgeleid van de kasuitgaven. Indien van toepassing dient een openstaand saldo aan het einde van het boekjaar verantwoord te worden. Het verantwoordingsproces met betrekking tot de openstaande verplichtingen gebeurde in 2021 extracomptabel; wij adviseerden AZ om het proces van het vastleggen van de verplichtingen en de daarbij behorende kasuitgaven voor 2022 structureel intracomptabel te borgen.

Gedurende 2022 heeft AZ de ADR geïnformeerd over de werkzaamheden, inclusief een aantal tijdelijke beheersmaatregelen, die AZ heeft uitgevoerd om het proces omtrent de verplichtingen voor 2022 zo goed mogelijk te borgen. Daarnaast informeert AZ de ADR inzake de voortgang van de op te stellen procedurebeschrijving. In overleg met AZ wacht de ADR de vastgestelde versie van deze procedurebeschrijving af. Tot die tijd zal de ADR geen opzet, bestaan en werking toetsen.

Wij adviseren AZ voor het restant van 2022 voldoende werkzaamheden uit te voeren om zorg te dragen voor een aantoonbaar en controleerbaar juiste en volledige verplichtingenstroom en openstaand saldo ultimo 2022. Tevens adviseren wij AZ verdere stappen te zetten in de formalisatie van de procesbeschrijving.

Verantwoordelijkheid management voor fraudebeheersing

Vanuit de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) geldt een verplichting voor accountants om in de controleverklaring een paragraaf op te nemen specifiek gewijd aan de aanpak van frauderisico's. In 2021 heeft de ADR dit voor het eerst gedaan, toen nog als onderdeel van deelname aan een pilot. Per 2022 geldt deze verplichting beroepsbreed; ook voor dit jaar zal de ADR dus een dergelijke paragraaf opnemen. In de controleverklaring zullen wij aangeven welke werkzaamheden wij op basis van onze frauderisicoanalyse hebben uitgevoerd, welke verantwoordelijkheden en taken Algemene Zaken heeft op het gebied van preventie en detectie van fraude, en hoe zij daar momenteel invulling aan geven.

Vorig jaar adviseerde de ADR aan AZ om na te gaan of het totale stelsel waarbinnen frauderisico's worden afgedekt aanscherping behoeft. AZ heeft aangegeven dat onder andere door aanpassing van het Toezichtsplan aandacht aan frauderisico's en -beheersing zal worden besteed. Het Toezichtsplan is ten tijde van het schrijven van dit interim-rapport nog niet door de ADR ontvangen. Na ontvangst en beoordeling van de opzet van dit plan, alsmede eventueel andere relevante documenten, gaan wij in overleg met AZ om de totale beheersystematiek in kaart te brengen. Aanvullend wijst de ADR op voorgenomen wijzigingen op de Rijksbegrotingsvoorschriften. Deze wijzigingen behelst de verplichting om in het jaarverslag 2022 te rapporteren over fraudebeheersing door het management. Wij raden AZ daarom aan alvast na te denken over de te rapporteren informatie.

4 Nieuwe bevindingen 2022

Met betrekking tot het beheer van raamovereenkomsten bij DPC zijn aanvullende werkzaamheden nodig. Voor wat betreft het beheer van de kunstcollectie vragen wij AZ om de procedure (uitgebreider) te beschrijven.

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk behandelen wij de belangrijkste nieuwe bevindingen van onze onderzoeken naar het financieel en materieelbeheer. Daarbij wordt aangetekend dat onze onderzoeken zich in wisselende stadia van uitvoering bevinden. Sommige onderzoeken zijn al uitgevoerd, sommige onderzoeken zijn halverwege dan wel recent opgestart en bepaalde geplande onderzoeken moeten nog worden uitgevoerd. Onze definitieve bevindingen over financieel en materieelbeheer, die in maart 2023 worden gerapporteerd in ons auditrapport 2022 kunnen daarom afwijken van onze tussentijdse bevindingen.

4.2 Aanvullende werkzaamheden nodig om financieel beheer op peil te houden

4.2.1 *Rechtmatigheidsfouten DPC*

DPC heeft twee inkoopcontracten, waarbij zij gebruik maken van een waiver. Wij vragen extra aandacht voor het bijhouden van de uitgaven die zijn verricht in de periode dat de waiver van kracht is gegaan en het nemen van tijdige actie om de periode van de waiver zo klein mogelijk te houden.

4.2.2 *Beheer Kunstcollectie*

De bij AZ aanwezige kunst is afkomstig van verschillende partijen. De aanwezige kunst is geregistreerd. Binnen AZ is een document opgesteld met betrekking tot kunstbeleid, echter dit is in onze optiek te summier en beschrijft niet alle noodzakelijke procedures. Wij zien risico's op het gebied van de juistheid en/of volledigheid van de registratie, waarmee onder andere de waarde van de kunst niet inzichtelijk is (zowel in financiële als in cultuurhistorische zin). Wij adviseren om een procedurebeschrijving op te stellen, dan wel het huidige document uit te breiden, met onder andere de volgende onderwerpen:

- de procedure van bestellen en terugbrengen van gehuurde kunst;
- de procedure van het omgaan met en eventueel afstoten van overig verkregen kunst;
- het onderhoud van de aanwezige kunst;
- de procedure met betrekking tot de verplaatsing van kunst;
- de procedure voor het omgaan met niet-nagelvaste kunst in het kader van de renovatie van het Binnenhof en de tijdelijke huisvesting van AZ aan de Bezuidenhoutseweg;
- een duidelijke verdeling van verantwoordelijkheden tussen verschillende partijen zoals AZ, het Rijksvastgoedbedrijf en Business Art Service BV.

5 Ondertekening

Den Haag, 19 december 2022

Auditdienst Rijk

Auditmanager

Auditdienst Rijk
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
(070) 342 77 00